

Initiativrig dansk logiker kortlægger formel filosofi

Formens kreativitet

Af Frederik Stjernfelt

Wittgenstein sagde engang, at den logiske positivisme i filosofien levede i et enormt tab af problemer. Det var ikke venligt ment, og dele af den anglo-amerikanske analytiske filosofi kan nok siges at have arvet dette problemtab. At der imidlertid findes en anden og frugtbar del af denne analytiske tradition kan man overbevise sig om ved det underholdende og informative bind, som den initiativrige danske logiker Vincent Hendricks på RUC lægger frem. Han har sammen med en amerikansk kollega sendt en kort questionnaire rundt til en række førende filosoffer, der betjener sig af formelle metoder, og spørger håndfast: hvorfor blev du tiltrukket af formale metoder? Hvordan har de påvirket dit eget arbejde? Hvad er filosofiens rolle i forhold til andre fag? Hvad er de mest oversete emner i det sene 20. århundredes filosofi? og Hvad er de vigtigste uløste problemer i filosofien? Ofrene har fået frit slag i omfang, vægtning og stil i deres svar, og det er der kommet en stærk og meget blandet buket ud af.

Hendricks og Symons har virkelig formået at finde en række ofre, der besvarer spørgsmålene interessant. Svarene strækker sig fra een enkelt side (Adolf Grünbaum) og til en gedigen 24 sideres artikel (Wolfgang Spohn) og mellem dem er rigtige sværvægttere som Johan van Benthem, Susan Haack, Jaakko Hintikka, Krister Segerberg, Patrick Suppes og mange flere. De gennemgående trosbekendelser hvad de formelle metoder – logik og matematik – angår, er overraskende milde i mælet. De fleste bekender sig til en vekselvirkning mellem formelle og mere intuitive metoder, hvor de første muliggør at man expliciterer og kontrollerer sin tænkning og kreativt finder nye spørgsmål, der fremkaldes af den formelle struktur, man anvender – men hvor de sidste motiverer valget af formel struktur og samtidig udgør den basale forståelse, som de formelle metoder kvalificerer og udfordrer. Samtidig med at de formelle metoder således hyldes ikke kun for deres strenghed, men også for deres kreativitet, så er der en omfattende bevidsthed om at undgå gold formalisme, hvor den formelle struktur kører i tomgang og bliver sit eget mål. Williamson peger på, at det ofte er ved æstetiske egenskaber, at gode definitioner adskiller sig fra dårlige: erfaringen fra matematikken viser, i hvor stor grad det æstetisk tilfredsstillende ved en struktur er en vejleder til sandheden.

Som spørgsmålene er lagt an, kalder de naturligt på de deltagendes egen individuelle forskerbiografi, og det strækker sig lige fra det helt personlige – Brian Chellas' spolerede barndom og alkoholiske moder – over erfaringer med den gode gymnasie- og universitetslærer, og til grundige fremlæggelser, der reelt fungerer som korte introduktioner til de pågældendes filosofi. På den måde udgør bogen også en ny og original kortlægning af et helt område: hvad anser de enkelte for deres væsentligste resultater, og hvor er feltet på vej hen? Mange store og gode, tankevækkende artikler bidrager til at tegne denne profil: Susan Haack, Dagfin Føllesdal, Anne Fagot-Largeault, Sven Ove Hansson, Timothy Williamson. Mange peger i forskellige former på sjæl-legeme problemet som det mest påtrængende spørgsmål aktuelt – således Patrick Suppes, for hvem problemet er "how matter can be intentional".

Den analytiske filosofi er i vækst også på kontinentet, og måske er den gamle spaltning mellem problemfri analytisk filosofi og tåget kontinental tænkning i frugtbar opløsning. Det yder den foreliggende bog i hvert fald et godt bidrag til.

Vincent Hendricks og John Symons: "Formal Philosophy. Aim, Scope, Direction", 246 s., Automatic Press,